

Quicksan natuuronderzoek

Realisatie zonnepark Leigraafseweg in Dodewaard

In het kader van de Wet Natuurbescherming
'soortenbescherming'

Quickscan natuuronderzoek

Realisatie zonnepark Leigraafseweg in Dodewaard

In het kader van de Wet Natuurbescherming
‘soortenbescherming’

In opdracht van:

Over Morgen
Kleine Koppel 26
3812 PH Amersfoort
Contactpersoon: Dhr. J. Wesselink

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Auteur: Annelot Jissink
Collegiale toetsing: Bas Voerman
Veldwerk: Annelot Jissink

Datum: juni 2021

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: Plangebied voor het zonnepark Leigraafseweg. Links de rijbeplanting van iepen langs de Leigraafseweg. Foto genomen vanuit de oostelijke punt.

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie:
www.ecochore.nl

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL.....	4
2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
2.2 Gebiedsbeschrijving	5
2.3 Geplande werkzaamheden	6
2.4 Volledigheid inventarisatie.....	6
3. Onderzoeksresultaten	7
3.1 Flora	7
3.2 (Broed)vogels	7
3.3 Herpetofauna en vissen	8
3.4 Zoogdieren	9
3.5 Ongewervelden	10
4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	11
4.1 Algemeen	11
4.2 Flora	11
4.3 (Broed)vogels	11
4.4 Herpetofauna en vissen	13
4.5 Zoogdieren	14
4.6 Ongewervelden	15
5. CONCLUSIE	16
LITERATUUR.....	17
 BIJLAGEN	 17
BIJLAGE 1: IMPRESSIE PLANGEBIED	18
BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	19

1. AANLEIDING EN DOEL

Op een circa 15 hectare groot agrarisch gebied aan de Leigraafseweg in gemeente Neder-Betuwe, zijn plannen voor het realiseren van een zonnepark. Voor deze ontwikkeling is een afwijkingsbesluit van het bestemmingsplan noodzakelijk.

Middels de Wet Natuurbescherming wordt een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Als er plannen zijn om bepaalde (ruimtelijke) handelingen uit te voeren of wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora en fauna. Door het uitvoeren van een natuurtoets kan worden bepaald of dier- en plantsoorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de werkzaamheden dan wel dat er gezocht moet worden naar mitigerende en/of compenserende maatregelen. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn dat een ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Dit is in de meeste gevallen de betreffende provincie waarin het project ligt.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Wet Natuurbescherming, is aan Ecochore Natuurtechniek opdracht gegeven voor de uitvoering van een quickscan natuurtoets om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen. Middels een quickscan wordt een indruk verkregen van de mogelijke waarden van een gebied voor flora en fauna en kan worden beoordeeld of voldoende verspreidingsgegevens van mogelijk aanwezige beschermde dieren en planten voorhanden is of dat nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Dit rapport beschrijft de bevindingen en consequenties van het uitgevoerde quickscan natuuronderzoek.

2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING

Voor de quickscan is het plangebied op 11 juni 2021 door een medewerker van Ecochore Natuurtechniek bezocht om zo een verwachting uit te kunnen spreken van het voorkomen van, dan wel het gebruik maken door, beschermde dier- en plantsoorten in het gebied, zoals vermeld in de Wet Natuurbescherming, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Rode Lijsten.

2.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantgroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel globaal gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna, als naar de mogelijke waarden die het plangebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een éénmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het onderzoek is de locatie bezocht en zijn de aanwezige ecotopen intensief geïnspecteerd op aanwijzingen van beschermde of Rode lijstgenoteerde flora en fauna.

Als aanvulling op het veldbezoek zijn verspreidingstabellen en verspreidingsatlassen, met waarnemingen van de locatie en directe omgeving, geraadpleegd op het voorkomen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten.

Aan de hand van de resultaten van het quickscanonderzoek kan worden aangegeven of nadere inventarisaties gewenst zijn of dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de effecten op aanwezige (beschermde) flora en fauna geen bedreiging opleveren en of ontheffingen in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk zijn.

Bezoekdata	starttijd	weersgesteldheid	Onderzoeker
11-06-2021	dagbezoek	bewolking 4/8, droog, windkracht 3 bf - WZW, 23 °C	A. Jissink

Tabel 1: Bezoekdata en specificaties.

2.2 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Dodewaard, aan de Leigraafseweg in de gemeente Neder-Betuwe.

Het landschapstype waarin het plangebied gelegen is, wordt getypeerd als kommenlandschap, gedeeltelijk op de overgang naar uiterwaardenlandschap. Het kommenlandschap kenmerkt zich door het grootschalige en open karakter. De wegenstructuur is veelal recht en beplantingen worden voornamelijk aangetroffen op erven en als laanbeplanting langs wegen.

Het plangebied van circa 15 hectare, bestaat voornamelijk uit agrarische graspercelen. De percelen worden doorsneden door sloten die voor een groot deel (kwel)watervoerend zijn. Langs de noordrand wordt het gebied begrensd door het Stationspad. Hierachter ligt de spoorlijn Elst-Tiel. Langs de zuidzijde ligt de Betuwelijn. De zuidzijde wordt begrensd door de Leigraafseweg. Hier is een rijbeplanting van jonge iepen aanwezig. Buiten de gemeentegrens loopt dit over in hoge populierenbeplanting. Langs de Kerkstraat (begrenzing aan de westzijde) staan enkele schietwilgen.

Enkele slootdelen zijn sterk eutroof. De meeste overige sloten hebben echter een rijke begroeiing en mede door een lichte mate van kwel bevatten deze sloten helder water.

Zie voor gebiedsligging figuur 1 en een gebiedsimpresie bijlage 2.

2.3 Geplande werkzaamheden

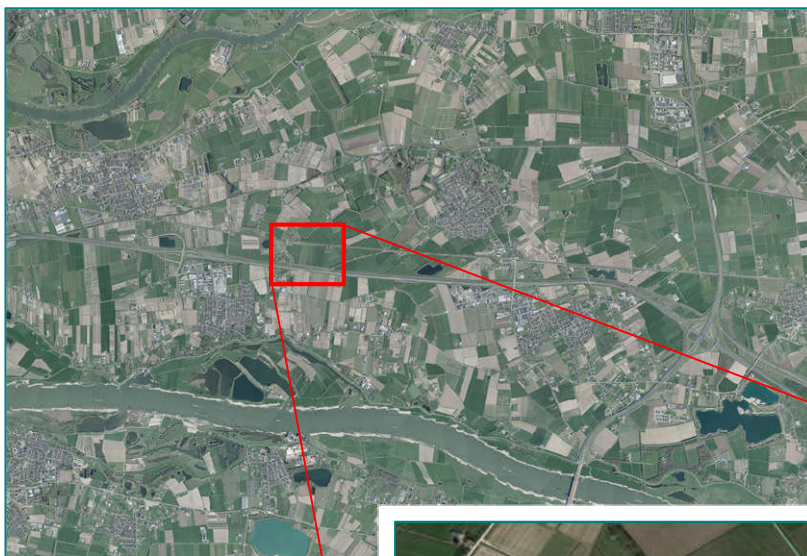
Binnen het plangebied is het voornemen een zonnepark te realiseren. Voor de realisatie zal geen opgaande beplanting worden gerooid. Ook zal de huidige verkaveling worden gehandhaafd en zullen geen sloten worden gedempt.

De werkzaamheden kunnen worden aangemerkt als *Ruimtelijke Ingrepen*. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Wet Natuurbescherming (hoofdstuk 4) gebaseerd.

2.4 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is uitgevoerd middels een quickscan. Bij dit type natuuronderzoek wordt aan de hand van feitelijke veldwaarnemingen, literatuur en expert judgement een inschatting gemaakt van de mogelijke ecologische waarden van het gebied voor beschermde soorten planten en dieren. Hierdoor blijft het onderzoek een steekproef en zullen bepaalde soorten en functies niet zijn waargenomen, terwijl ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig kunnen zijn. Voor een compleet beeld kunnen daardoor nadere inventarisaties noodzakelijk zijn.

De verkregen verspreidingsgegevens hebben een bepaalde 'houdbaarheidsdatum' waardoor het gebruik van verspreidingsgegevens aan een maximale gebruikperiode is gebonden. Indien aanwezigheid van beschermde soorten, of schade aan deze soorten, kan worden uitgesloten, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd. Voor zwaar beschermde soorten als bijvoorbeeld vleermuizen en vogels, geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te kunnen gebruiken bij afwegingen voor ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Indien hiervan wel sprake is, kan een gedeeltelijke update of volledig nieuw onderzoek noodzakelijk zijn. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecooloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied.
Bron: Google Earth

Uitsnede: begrenzing projectgebied.

3. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het veldbezoek weergegeven. Ter aanvulling op de onderzoeksresultaten zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd voor de kilometerhokken: 174-436, 174-437 en 175-436.

In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en eventuele aanbevelingen beschreven. Voor een toelichting op de Wet Natuurbescherming wordt verwezen naar bijlage 2.

3.1 Flora

Binnen de raaigraspercelen zijn weinig soorten wilde vaatplanten gevonden. De aangetroffen soorten zijn alle algemene soorten en kenmerkend voor rijke en intensief bewerkte gronden als vogelmuur, kropaar, straatgras en glanshaver. De meeste soorten zijn aangetroffen langs de perceelsranden en oevers van de kavelsloten. In de oever- en waterzones zijn soorten aangetroffen als grote egelskop, smalle waterpest, riet, liesgras en kattenstaart. In de langs de noordzijde gelegen sloot zijn holpijp, waterweegbree, kikkerbeet en gele plomp aangetroffen. Verder zijn er nog algemene soorten als gewone margriet, scherpe boterbloem, akkerdistel, ridderzuring, heermoes, brede weegbree, smalle weegbree, gewone raket, herderstasje, fluitenkruid, vogelwikke, smeewortel en hondsdrif en dergelijke aangetroffen.

De rijbeplanting langs de Leigraafseweg bestaat uit iep. Verder staan er aan de Kerkstraat enkele schietwilgen.

Doordat voor de inventarisatie geen vlakdekkende florakartering is uitgevoerd en alleen losse waarnemingen zijn genoteerd, zullen niet alle plantensoorten zijn gekarteerd. Binnen het gebied zijn echter geen beschermde of Rode lijstgenoteerde soorten gevonden. Aan de hand van de opbouw van de planlocatie zijn beschermde soorten niet te verwachten.

Literatuur

Binnen de kilometerhokken waarbinnen het plangebied zich bevindt, zijn geen beschermde plantensoorten bekend geworden. Verspreidingskaarten van Floron en verspreidingsdatabanken op internet laten geen beschermde soorten zien in deze kilometerhokken.

3.2 (Broed)vogels

Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen verricht van kievit, meerkoet, wilde eend, houtduif, huismus, ooievaar, blauwe reiger en witte kwikstaart. Overige soorten zijn niet waargenomen.

Door het zeer open karakter van het plangebied in de vorm van weilanden en perceel- en oeverranden, is het plangebied in potentie geschikt broedgebied voor verschillende weidevogels als wulp, grutto, veldleeuwerik, gele kwikstaart, graspieper en dergelijke. In de riet- en waterzones hebben soorten als meerkoet en wilde eend een territorium bezet. Binnen het plangebied zijn waarnemingen verricht van één paar meerkoeten met jongen en één paar wilde eenden met jongen.

In de rijbeplantingen en op erven in de omgeving, kunnen soorten als vink, merel, koolmees, zwartkop, zwarte kraai en dergelijke in het broedseizoen territoriaal aanwezig zijn.

Het beschermingsregime van de groep vogelsoorten is opgedeeld in 5 categorieën waarbij de nestlocaties leidend zijn. In bijlage 2 is een toelichting op de 5 verschillende categorieën en bijhorende soorten beschreven.

Categorie 1-4 soorten

Van vogelsoorten uit de categorieën 1-4 is een broedlocatie van ooievaar (categorie 3) net buiten het plangebied aanwezig. Zie figuur 2. De aangetroffen huismussen (categorie 2) zullen op de naburige erven territoria bezetten. Bij het station en het erf aan de Kerkstraat waren meerdere territoriale huismussen aanwezig.

Categorie 5 soorten

Binnen het plangebied zijn geen nesten van soorten uit deze categorie aanwezig. Wel zijn op erven en in de laanbeplantingen enkele soorten uit deze categorie territoriaal niet uit te sluiten. Dit zijn soorten als koolmees, pimpelmees, spreeuw, zwarte kraai, boomkruiper, grote bonte specht en boerenzwaluw. Er zijn geen waarnemingen van deze soorten verricht.

Literatuur

De atlas van Nederlandse broedvogels laat in het kilometerhok waarbinnen het plangebied ligt een groot aantal algemene broedvogels zien. Hierbij zijn ook enkele categorie 1-4 soorten als huismus, sperwer en buizerd.

Figuur 2. Locatie ooievaarsnest

Bron: Google Earth

Foto: A. Jissink

3.3 Herpetofauna en vissen

Tijdens het veldbezoek zijn enkele bastaardkikkers aangetroffen in de sloten langs de Leigraafseweg. Overige aanwijzingen voor amfibieën, vissen of reptielen zijn niet gevonden.

Vissen

In de watervoerende sloten kunnen verschillende vissoorten worden aangetroffen. Deze gebiedsdelen kunnen mogelijk een leefgebied vormen voor met name algemene limnofiele en eurytope vissoorten als tiendoornige stekelbaars, driedoornige stekelbaars, zeelt, snoek, baars en brasem. Maar ook voor minder algemene soorten als kleine en grote modderkruiper en bittervoorn zijn de sloten potentieel geschikt.

Amfibieën

De aanwezige kavelsloten bieden verschillende soorten amfibieën een potentieel leefgebied. Tijdens het veldwerk zijn reeds enkele bastaardkikkers waargenomen. In de voortplantingsperiode kunnen soorten als gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander eveneens in de sloten worden aangetroffen. Buiten de voortplantingsperiode kunnen deze soorten zwervend in het gehele plangebied worden gevonden. Voor de strikter beschermde soorten als poelkikker en kamsalamander bieden de sloten eveneens potentieel voortplantingsbiotoop en zijn in de omgeving enkele geschikte landbiotopen niet uit te sluiten. De graafwerkzaamheden aan de sloten hebben mede geleid tot verhogingen in het landschap, deze kunnen mogelijk dienen als landhabitat voor de poelkikker.

Door het sterk begroeide karakter van de meeste aanwezige watervoerende sloten, is voortplanting van rugstreeppad binnen deze sloten niet te verwachten. De uitgravingen bij enkele sloten hebben geleid tot ondiepe, onbegroeide zonbeschenen delen. Mogelijk biedt dit voor de rugstreeppad een voortplantingsbiotoop. Gezien de verspreiding van de soort in het rivierenlandschap, is het aannemelijk dat de soort binnen het plangebied zwervend kan worden aangetroffen. Verder kunnen door graafwerkzaamheden in het plangebied potentieel geschikte voortplantingsbiotopen worden gecreëerd door het ontstaan van ondiepe, met water, gevulde kuilen en sporen.

Voor de heikikker zijn geen waarnemingen in het plangebied bekend geworden. Aan de westzijde van Dodewaard, op 3 kilometer van plangebied, zijn er in 2017 waarnemingen van de soort verricht. Het betreffen enkele individuen. Bekende (grotere) populaties liggen op een minimale afstand van 10 kilometer van het plangebied.

Reptielen

Het plangebied is weinig geschikt als leefgebied voor reptielen. De bermen van de spoorlijnen, beide net buiten het feitelijke plangebied, bieden potentieel geschikte leefgebieden en verbindingzones voor soorten als levendbarende hagedis. Er zijn echter geen populaties op migratieafstand bekend waaruit dispersie kan optreden.

De sloten met rijk begroeide oevers kunnen in potentie leefgebied vormen voor ringslangen. Vanuit naastgelegen atlasblokken zijn waarnemingen uit voorgaande jaren van populaties bekend. De meeste waarneming zijn hier bekend geworden vanuit de Blauwe Kamer ten noorden van Opheusden. Dit gebied ligt op circa 3 kilometer afstand van het plangebied. Binnen het atlasblok waarin het gebied zich bevindt zijn geen waarnemingen van na 2000 van ringslang bekend geworden. Broeihopen of andere aanwijzingen van aanwezigheid van deze soort zijn niet vastgesteld.

Literatuur

De verspreidingskaarten van RAVON (*Reptielen, Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland*) laten waarnemingen zien van enkele beschermde soorten in de kilometerhokken en aangrenzende blokken waarbinnen het plangebied gelegen is. Het betreft licht beschermde soorten als gewone pad, kleine watersalamander, bruine kikker en bastaardkikker en strikt beschermde amfibieën als: poelkikker en kamsalamander. Daarnaast is de beschermde vissoort, grote modderkruiper, in de atlasblokken bekend geworden.

Populaties van reptielen zijn niet binnen het atlasblok waarin het plangebied zich bevindt bekend.

3.4 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn slechts enkele waarnemingen verricht van grondgebonden zoogdieren: hollen van woelmuis en haas (individueen). Overige sporen of individuen van zoogdieren zijn niet gevonden.

De planlocatie, en de directe zone hier omheen, biedt diverse algemene zoogdiersoorten een potentieel geschikt leefgebied. Hierbij moet met name gedacht worden aan soorten als: ware muizen, woelmuizen, algemene spitsmuizen, egel, konijn, haas, ree, vos en kleine marterachtigen. Voor de minder algemene martersoorten als das, boom- en steenmarter, biedt het gebied nauwelijks geschikt leefgebied door het ontbreken van bomen, gebouwen of geleiding. Er zijn van deze soorten dan ook geen vaste verblijfplaatsen binnen het plangebied of in de direct aangrenzende zones aanwezig. Voor das en boommarter zijn op korte afstand geen geschikte houtopstanden aanwezig waar vaste verblijfplaatsen te verwachten zijn. Steenmarters kunnen op omliggende erven mogelijk een verblijfplaats hebben waardoor foeragerende en zwervende dieren binnen de planlocatie niet kunnen worden uitgesloten.

Literatuur

De NDFF verspreidingsatlas bezit enkele meldingen van Nationaal beschermde (niet vrijgestelde) soorten conform artikel 3.10 van de Wet Natuurbescherming als bunzing en eekhoorn. Er zijn binnen het kilometerhok geen verspreidingsgegevens bekend geworden van soorten vermeld onder Artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming.

Vleermuizen

Door de aanwezige ecochore¹ is het plangebied voor de meeste vleermuissoorten niet geschikt als foerageergebied. Dit komt met name door het open karakter zonder windluwe, beschutte plekken en vlieggeleiding. Soorten als rosse vleermuis en tweekleurige vleermuis zijn minder afhankelijk van vlieggeleiding en windluwe omstandigheden waardoor deze soorten meer in open gebieden foerageren. Met name de rosse vleermuis kan dan ook binnen het plangebied en de ruime omgeving

¹ Een ecochore is een ruimtelijk begrensde ecologische eenheid, gekenmerkt door een inwendige heterogeniteit in een halfnatuurlijk of cultuurlandschap. Een ecochore bestaat uit een verzameling ecotopen; bijvoorbeeld de verschillende aan elkaar grenzende ecotopen op en rond een erf. Samen vormen deze ecotopen een gevarieerd landschap.

foeragerend worden aangetroffen. De tweekleurige vleermuis is dermate zeldzaam in Nederland dat aanwezigheid niet direct te verwachten is of slechts zal bestaan uit incidentele waarnemingen. De rijbeplanting langs de Leigraafseweg vormt een lijnvormig landschappelijk element, maar doordat boomkruinen niet aaneengesloten zijn biedt het een slechte vlieggeleiding.

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig doordat gebouwen of bomen ontbreken. Doordat geen gebouwen worden gesloopt en geen forse bomen worden gekapt, zullen geen verblijfplaatsen direct worden aangetast. De rijbeplanting van iepen is niet voldoende ontwikkeld voor geschikte holten.

Literatuur

Verspreidingsatlassen van vleermuizen laten aanwezigheid van verschillende soorten in het kilometerhok en omringende hokken zien: watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en dergelijke.

3.5 Ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten uit deze groep aangetroffen. De locatie is niet geschikt voor beschermde of Rode Lijstgenoteerde insectensoorten. Een groot deel van de beschermde soorten leeft in vrij geïsoleerde leefgebieden met specifieke biotopen. Doordat dergelijke biotopen ontbreken is het voorkomen van beschermde ongewervelden, als libellen, vliegend hert, gestreepte waterroofkever, platte schijfhoren en dergelijke, derhalve uitgesloten.

Literatuur

In de literatuur zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde soorten bekend geworden.

4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

4.1 Algemeen

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (WNB) van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Flora- en faunawet uit 2002. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5
- Artikel 3.10

Artikel 3.1 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd. Voor vogels is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.5 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een ontheffing noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor ontheffing wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten. Soorten als bedoeld onder dit artikel worden in deze rapportage aangeduid als *strikt beschermde* soorten.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.10 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van ontheffing of is nader onderzoek en ontheffing noodzakelijk.

Zie voor een uitgebreidere toelichting bijlage 2.

4.2 Flora

Binnen het onderzochte plangebied zijn tijdens de quickscan geen beschermde plantensoorten waargenomen. Van beschermde soorten zijn geen groeiplaatsen te verwachten en ook niet bekend geworden in de literatuur. De locatie biedt geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde vaatplanten waardoor deze kunnen worden uitgesloten.

Aangezien beschermde soorten ontbreken is geen schade aan deze soorten te verwachten en is nader onderzoek of een ontheffing niet noodzakelijk.

4.3 (Broed)vogels

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Wet Natuurbescherming. Ontheffing voor deze diergroep is in de meeste gevallen niet mogelijk.

Dit betekent dat het (opzettelijk) verstoren, verontrusten, doden en anderszins van vogels en nesten in beginsel niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringseffect op vogels minimaal is.

Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de mogelijk aanwezige soorten, ligt tussen 1 maart en 15 juli. Hierbij dient wel te worden op gemerkt dat indien broedende vogels in een andere periode van het jaar worden aangetroffen, hierbij zorgvuldig dient te worden omgegaan zodat verstoring van de broedende vogels wordt voorkomen.

Niet alle vogels maken jaarlijks een nieuw nest om te broeden. Een deel van de soorten gebruikt jaarlijks hetzelfde nest of dezelfde locatie om hun jongen groot te brengen. Ook zijn er soorten die jaarrond gebruik maken van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten geldt dat de nest- of verblijflocaties jaarrond beschermd zijn en dat inzichtelijk gemaakt moet worden welke gevolgen de werkzaamheden voor deze soorten hebben.

De provincie hanteert een lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn: 'Aangepaste lijst beschermde vogelnesten' - zie ook bijlage 2. De nestlocaties en vaste verblijfplaatsen van de hierin beschreven soorten zijn ook in perioden beschermd als er tijdelijk geen gebruik van de nestlocatie wordt gemaakt. De betreffende soorten zijn verdeeld in 5 categorieën.

Categorie 1-4 soorten

Binnen de strikte begrenzing van het te ontwikkelen gebied zijn geen soorten of broedlocaties van soorten uit categorie 1-4 aangetroffen of te verwachten. De meeste soorten uit deze categorieën zijn voor de nestlocaties afhankelijk van bomen of gebouwen. Deze elementen ontbreken binnen de geplande standplaatsen van de zonnepanelen.

Zoals aangeven in paragraaf 3.2, kunnen in de omgeving op erven of bomen wel enkele soorten uit deze categorieën een broedlocatie bezetten. Hierdoor kunnen de graslandpercelen en slootoevers een onderdeel vormen in het leefgebied en bijvoorbeeld dienst doen als foerageergebied. Het ontwikkelen van een zonnepark heeft daardoor invloed op deze soorten.

De planlocatie wordt geheel omgeven door agrarische percelen. Er zijn in de directe omgeving geen grote oppervlakte dekkende elementen als forse gebouwen, verhardingen, zonneparken en dergelijke aanwezig waardoor aangenomen kan worden dat de omgeving van de onderzoekslocatie eveneens onderdeel zal uitmaken van het leefgebied van mogelijk aanwezige soorten.

Het strikte plangebied is geheel als agrarische grond in gebruik en bestaat voornamelijk uit intensief beheerde graslandpercelen. Deze percelen zullen voor de betreffende soorten als zeer minimaal geschikt leefgebied functioneren. Daarnaast kan worden gesteld dat de percelen als grasland beheerd zullen blijven. Na de realisatie van het zonnepark zal het beheer vrij extensief zijn en is er sprake van relatieve rust. Hierdoor zal naar verwachting voor de soorten geen significante verslechtering van het leefgebied optreden.

Met name langs de zuidelijke grens van het plangebied zal een minimaal 4 meter brede zone met akkerkruiden worden gerealiseerd. Voor diverse soorten zal dit een versterking van het gebied als foerageergebied kunnen betekenen.

Gezien de relatief lage kwaliteit van de percelen voor vogels, en het feit dat de percelen wel kunnen blijven functioneren als foerageergebied en redelijkerwijs door de voorgestelde landschappelijke inpassing in kwaliteit kunnen toenemen voor deze soorten, is geen nader onderzoek in deze gebieden noodzakelijk.

Categorie 5 soorten

Van soorten uit deze categorie is de nestlocatie alleen beschermd indien ecologische afwegingen dat rechtvaardigen. Dit geldt met name wanneer er geen alternatieven in de directe omgeving voorhanden zijn. Voor deze soorten kan echter redelijkerwijs worden aangenomen dat er binnen het plangebied geen broedlocaties aanwezig zijn. De soorten uit deze categorie zijn met name afhankelijk van (boom)holten en gebouwen. Dergelijke broedlocaties ontbreken in het plangebied. In laanbeplanting en bij erven in de omgeving kunnen wel broedlocaties aanwezig zijn waardoor foeragerende vogels binnen het plangebied kunnen worden aangetroffen. Voor deze soorten zal echter geen significante verslechtering optreden door de geplande ontwikkelingen waardoor de duurzame instandhouding van de populaties niet in het geding is.

Hierdoor zijn voor soorten uit deze categorie geen nadere afwegingen noodzakelijk.

Beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een aangewezen weidevogelgebied of ganzen-foerageergebied.

In het plangebied is geen nader onderzoek voor vogelsoorten noodzakelijk.

4.4 Herpetofauna en vissen

De diverse watervoerende sloten vormen potentieel voortplantingsbiotoop voor verschillende amfibieën en vissen. Reptielen kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten.

Amfibieën

De mogelijk aanwezige amfibieën zijn juridisch in te delen in twee groepen.

- Vrijgestelde soorten
- Niet vrijgestelde soorten.

Vrijgestelde soorten

Door provincie Gelderland zijn enkele amfibieënsoorten op de vrijstellingslijst geplaatst. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen voor het opzettelijk doden of vangen en voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Dit geldt voor de hier (mogelijk) aanwezige soorten als bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en bastaardkikker. Wel geldt ook voor deze soorten de algehele zorgplicht waardoor geadviseerd werkzaamheden in het slootprofiel buiten de voortplantingsperiode of onder ecologische begeleiding uit te voeren.

Niet vrijgestelde soorten

Van deze groep zijn soorten als rugstreeppad, kamsalamander en poelkikker binnen het plangebied niet uit te sluiten. Het dempen van de sloten kan daardoor ontheffingsplichtig zijn.

Verder zijn er waarnemingen van de poelkikker, binnen dispersieafstand, bekend geworden. Binnen het plangebied kunnen de watervoerende elementen dienen als potentieel geschikt voortplantingsbiotoop. Mede door de afgravingen van de sloten zijn er stijlranden en heuveltjes ontstaan die zorgen voor potentieel landhabitat. Deze plekken blijven droger in de wintermaanden. Hierdoor is het noodzakelijk zorgvuldig met de aanwezige watervoerende elementen om te gaan. In de huidige plannen worden er geen sloten gedempt waardoor er voor kamsalamander en poelkikker geen negatief effect te verwachten is. De sloten blijven immers geschikt voortplantingsbiotoop en het gehele plangebied wordt beheerd als extensief grasland met geschikte plekken die kunnen fungeren als landhabitat of voor migratie.

Indien onverhoopt wél sloten gedempt moeten worden, kan ecologische begeleiding noodzakelijk zijn en is in sommige vallen eveneens een ontheffing noodzakelijk. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

Voor de rugstreeppad geldt dat voortplantingshabitat in de huidige onbegroeide delen mogelijk aanwezig is. Deze onbegroeide slootdelen zullen niet worden gedempt, waardoor er geen negatieve effecten voor de soort plaats zullen vinden. Verder schetst de verwachting dat deze kale delen, zonder ingrepen, een volgend seizoen door rijke gronden een snelle begroeiing kent. Hierdoor zullen de sloten op den duur minder potentieel geschikt worden.

Bij de uitvoering van graafwerkzaamheden waarbij mogelijk ondiepe, zonbeschenen poeltjes ontstaan, kunnen in de voortplantingstijd geschikte (kleine) voortplantingsbiotopen ontstaan. Dergelijke biotopen genieten bescherming conform artikel 3.5 van de WNb waardoor het verwijderen buiten de voortplantingsperiode dient te worden uitgevoerd en deze handeling ontheffingsplichtig is.

Hierdoor is het van belang bij de uitvoering van graafwerkzaamheden hiermee rekening te houden en te voorkomen dat ondiepe, zonbeschenen poeltjes (kuilen, rijsporen) in de voortplantingsperiode (april-juni) ontstaan. Bezetting van de poeltjes door deze soort kan in zeer korte tijd gebeuren. Het is hierdoor van belang dergelijke waterbevattende elementen gedurende de werkzaamheden te voorkomen. In dat geval is geen nadere afweging of ontheffing noodzakelijk.

Voor de heikikker zijn geen waarnemingen in het plangebied bekend geworden. Aan de westzijde van Dodewaard, op 3 kilometer van plangebied, zijn er in 2017 waarnemingen van de soort verricht. Het betreffen enkele individuen. Bekende (grotere) populaties liggen op een minimale afstand van 10 kilometer. Verder wordt deze soort zelden aangetroffen in intensief gebruikte agrarische gebieden, zoals aan de orde in het plangebied. Deze soort is door bovengenoemde niet te verwachten in het plangebied.

Vissen

Er heeft geen vissenonderzoek plaatsgevonden. Doordat de aanwezige watervoerende sloten geheel behouden blijven, is er geen schade aan mogelijk aanwezige beschermde soorten te verwachten. Hierdoor is er geen nadere afweging of ontheffing noodzakelijk.

Indien onverhoopt wél sloten gedempt of vergraven moeten worden, kan ecologische begeleiding noodzakelijk zijn en is in sommige vallen eveneens een ontheffing noodzakelijk. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

Reptielen

De begroeide oevers van de sloten zijn in potentie geschikt als leefgebied van ringslang. Doordat deze zones alle behouden blijven en het plangebied als extensief grasland zal worden beheerd, is er geen schade aan het leefgebied te verwachten. Door het ontbreken van potentieel geschikte broeihopen en door de mobiliteit van onverhoopt aanwezige individuen waardoor deze tijdelijk kunnen vluchten, is schade aan individuen of de populatie uitgesloten.

Binnen het plangebied zijn enkele beschermde amfibieën, vissen en ringslang niet uit te sluiten. Doordat echter alle sloten als potentiële voortplantingsbiotopen behouden blijven, broeihopen ontbreken en er redelijkerwijs geen sprake is van verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied voor de soorten, is er geen nadere afweging of ontheffing noodzakelijk.

Ten aanzien van de rugstreeppad is gedurende de uitvoering in de periode april-juni specifieke aandacht noodzakelijk om schade aan de soort te voorkomen.

Indien het voorkómen van schade niet mogelijk is, is afstemming met een ecooloog noodzakelijk.

Indien er geen sloten worden gedempt of vergraven, is geen nader onderzoek of ontheffing voor amfibieën, vissen en reptielen noodzakelijk. Bij het vergraven of dempen van sloten is afstemming met een ecooloog noodzakelijk.

4.5 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het onderzoek zijn enkele sporen aangetroffen van woelmuizen en haas. Naast de aangetroffen soorten kunnen in de deelgebieden verschillende beschermde soorten (Artikel 3.10 WNb) worden aangetroffen als: ware muizen, woelmuizen, (algemene) spitsmuizen, egel en vos. Deze (mogelijk) aanwezige soorten staan vermeld op de vrijstellingslijst van de provincie waardoor een vrijstelling geldt voor Ruimtelijke Ontwikkelingen en Ingrepen en geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk is.

Daarnaast zijn verblijfplaatsen van de *niet vrijgestelde* steenmarter en wezel (Artikel 3.10 WNb) mogelijk in de ruime omgeving op erven aanwezig. Verblijfplaatsen van das en boommarter zijn binnen het plangebied en op korte afstand niet aanwezig. Van deze laatste soorten, met name van das, zijn sporadisch zwerfende dieren in de omgeving van het plangebied niet uitgesloten. De impact op deze soorten zal daardoor redelijkerwijs niet significant zijn waardoor geen nadere afweging noodzakelijk is.

Voor een eventueel in de omgeving aanwezige steenmarter en wezel kan worden gesteld dat het gebied, ondanks het plaatsen van een hekwerk, toegankelijk blijft om te foerageren.

Gezien het bovenstaande kan worden gesteld dat er geen negatief effect te verwachten is op het leefgebied of op individuen van beschermde soorten waardoor geen nadere afweging ten aanzien van deze soorten noodzakelijk is.

Doordat vaste verblijfplaatsen ontbreken, en er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn op zwaar beschermde soorten, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen

Door de voorgenomen ontwikkelingen zullen geen verblijfplaatsen verdwijnen en zullen geen grote negatieve ingrepen in de foerageerkwaliteit of vliegroutes plaatsvinden. Ook zal geen sprake zijn van toename van verlichting waardoor vleermuizen in de directe omgeving geen negatieve effecten ondervinden van de ontwikkelingen.

Zoals in paragraaf 3.4 aangegeven kan het plangebied wel door rosse vleermuizen gebruikt worden als foerageergebied. Gezien de opbouw van het landschap in de ruime omgeving kan echter redelijkerwijs worden gesteld dat het plangebied niet als *essentieel* foerageergebied is aan te merken. Eveneens kan redelijkerwijs worden aangenomen dat het plangebied door het toekomstige extensieve graslandbeheer, behoud van de aanwezige sloten en realisatie van nieuwe kruidenrijke zones, waardoor een toename van insecten (voedsel) kan ontstaan, zal blijven functioneren als foerageergebied.

Gezien het bovenstaande is geen nader onderzoek naar of ontheffing voor vleermuizen noodzakelijk.

4.6 Ongewervelden

Het gebied is niet geschikt als voortplantings- en leefgebied voor beschermde en Rode lijstgenoteerde vlinders, libellen en overige insecten. Beschermde soorten zijn niet te verwachten aangezien de soorten van deze groepen veelal erg kritisch zijn op het biotoop.

Voor de groep ongewervelden zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

5. CONCLUSIE

Binnen het plangebied aan de Leigraafseweg in gemeente Neder-Betuwe, is het voornemen een zonnepark te realiseren. Voor de realisatie zal geen opgaande beplanting worden gerooid en zullen de aanwezige sloten en verkaveling behouden blijven. In de huidige situatie is het plangebied als agrarisch weidegebied in gebruik.

Op de planlocatie is een natuuronderzoek uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Aan de hand van de hierdoor verkregen gegevens, aangevuld met literatuuronderzoek, is een goed beeld ontstaan van de waarde van het plangebied voor beschermde dier- en plantsoorten.

Flora

Beschermde soorten ontbreken binnen het plangebied waardoor geen schade aan deze soorten te verwachten is en geen nader onderzoek of een ontheffing noodzakelijk is.

Vogels

In het plangebied is geen nader onderzoek voor vogelsoorten noodzakelijk.

Indien de fysieke werkzaamheden *binnen* het broedseizoen worden uitgevoerd (globaal genomen binnen de periode 15 maart-15 juli), kunnen maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden broedende vogels worden verstoord of nesten worden vernield doordat enkele soorten als broedvogel niet zijn uit te sluiten. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

Herpetofauna en vissen

Binnen het plangebied zijn enkele beschermde amfibieën, vissen en ringslang niet uit te sluiten. Doordat echter alle sloten als potentiële voortplantingsbiotopen behouden blijven, broeihopen ontbreken en er redelijkerwijs geen sprake is van verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied voor de soorten, is er geen nadere afweging of ontheffing noodzakelijk.

Ten aanzien van de rugstreeppad is gedurende de uitvoering in de periode april-juni specifieke aandacht noodzakelijk om schade aan de soort te voorkomen.

Indien het voorkómen van schade niet mogelijk is, is afstemming met een ecooloog noodzakelijk.

Indien er geen sloten worden gedempt of vergraven, is geen nader onderzoek of ontheffing voor amfibieën, vissen en reptielen noodzakelijk. Bij het vergraven of dempen van sloten is afstemming met een ecooloog noodzakelijk.

Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van zwaar beschermde soorten uit deze groep aanwezig. Doordat vaste verblijfplaatsen ontbreken en er geen negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen

Voor vleermuizen is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Ongewervelden

Voor de groep ongewervelden zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

LITERATUUR

- www.natuurloket.nl
- www.minlnv.nl
- www.gelderland.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.verspreidinskaart.nl
- www.ravon.nl
- www.floron.nl / rode lijst vaatplanten 2014.

- H. Limpens et al. 1997; Atlas van de Nederlandse Vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij.
- Drs. E.J. Weeda et al. 2003; Nederlandse Ecologische Flora - Wilde planten en hun relaties. KNNV-uitgeverij.
- Sierdsema H. 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SBB-rapport 1995-1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/SOVON, Driebergen/Beek-Ubbergen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Impressie plangebied

Bijlage 2: Toelichting Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

BIJLAGE 1: IMPRESSIE PLANGEBIED

1. Plangebied vanaf de zuidoostelijke punt op de Leigraafseweg richting noordwest gefotografeerd.
2. De zuidelijk gelegen sloot parallel aan de Leigraafseweg. Langs de weg is de rijbeplanting van iep zichtbaar.
3. Sloop aan de oostzijde van het plangebied; deze stond tijdens het veld bezoek droog.
4. Sloop met veel vegetatie.
5. Sloop aan de noordzijde. Vegetatierijke sloot, enkele delen rijkelijk begroeid met gele plomp.

BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn in principe verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de *intrinsieke waarde* van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen waarin van iedereen wordt geacht voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is vastgelegd in *Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming*.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de onderstaande artikelen met verbodsbepalingen van toepassing:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5 en 3.8 lid 5
- Artikel 3.10

§ 3.1 - Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 - lid 5

5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten - nationaal**Artikel 3.10**

2. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
3. Artikel 3.8 (ontheffingen voor soorten genoemd in Artikelen 3.5 *Red.*), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraaftplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
4. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Ontheffing en Vrijstellingsregeling

Wanneer beschermde soorten, zoals bedoeld onder Artikel 3.1, 3.5 en 3.10, voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Wet Natuurbescherming.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In de meeste gevallen zal dit de betreffende provincie zijn. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de betreffende Artikelen.

Elke provincie heeft een soortenlijst gepubliceerd waarin soorten, zoals bedoeld in Artikel 3.10, in die betreffende provincie zijn vrijgesteld voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Wet Natuurbescherming beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Wet Natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 3.1. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

● Boomvalk	(<i>Falco subbuteo</i>)
● Buizerd	(<i>Buteo buteo</i>)
● Gierzwaluw	(<i>Apus apus</i>)
● Grote gele kwikstaart	(<i>Motacilla cinerea</i>)
● Havik	(<i>Accipiter gentilis</i>)
● Huismus	(<i>Passer domesticus</i>)
● Kerkuil	(<i>Tyto alba</i>)
● Oehoe	(<i>Bubo bubo</i>)
● Ooievaar	(<i>Ciconia ciconia</i>)
● Ransuil	(<i>Asio otus</i>)
● Roek	(<i>Corvus frugilegus</i>)
● Slechtvalk	(<i>Falco peregrinus</i>)
● Sperwer	(<i>Accipiter nisus</i>)
● Steenuil	(<i>Athene noctua</i>)
● Wespandief	(<i>Pernis apivorus</i>)
● Zwarte wouw	(<i>Milvus migrans</i>)

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet Natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming: zie de brochure van het ministerie van Economische Zaken: "Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen" - 3 december 2016.